

Sisältö:

Perustiedot	2
Koetutkimus	3
Koeojien ja koekuopan kuvaukset	3
Ehdotus jatkotutkimukseksi	6
Lähteet	7
Vanhoja karttoja	8

Kansikuva Ote kartasta v. 1883. Tutkimusalue on sijainti osoitettu sinisellä suorakaiteella.

Perustiedot

Tarkoitus : Selvittää onko suunnitellun uuden paloaseman ja koirapuiston tonteilla jäljellä linnoitukseen liittyviä maanalaisia rakenteita – kiinteää muinaisjäännöstä.

Työaika: Maastotyö toukokuun alussa 2018.

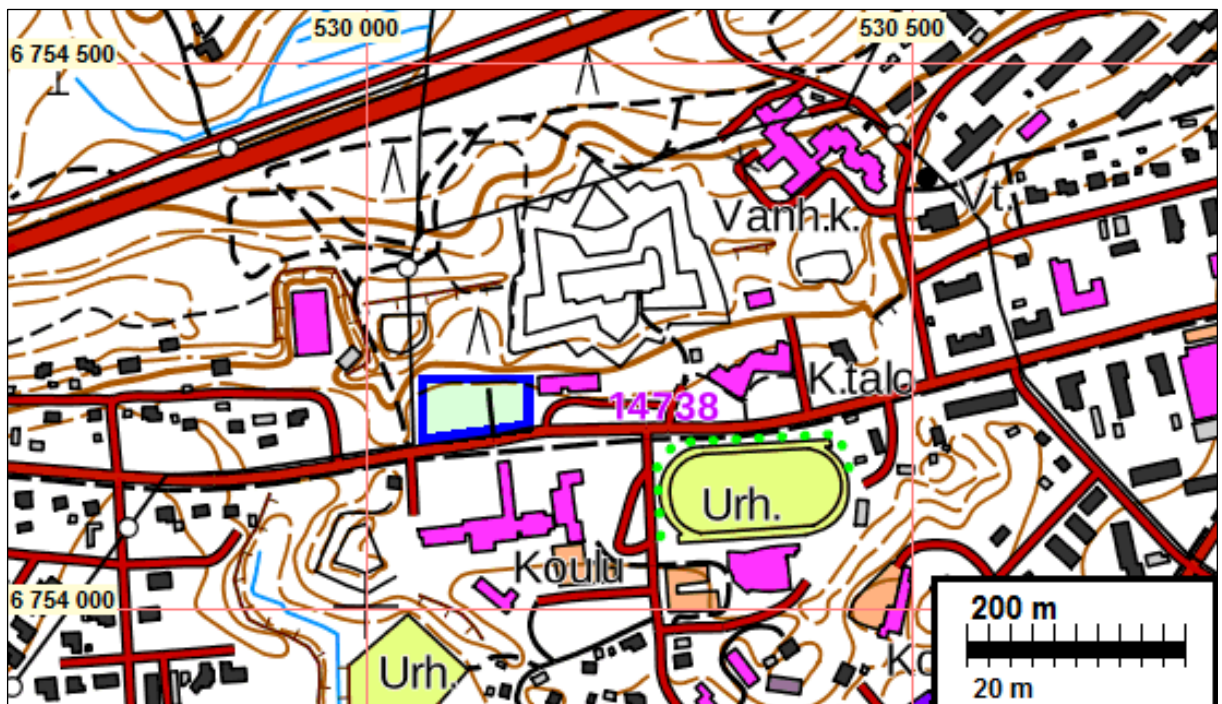
Kustantaja: Luumäen kunta

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila (arkisto), Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen (maastotyö).

Tutkimuslupa: 17.04.2018 MV/21/05.04.01.02/2018

Tulokset Osa suunnitellun uuden paloaseman tontista on sillä aiemmin sijainneen modernin rakennuksen (arkeologisessa mielessä) tuhoama. Osalla aluetta on maan alla kiviisiä rakenteita, rakennuksen perustoja. Kaikki perustat eivät selity v. 1834 ja sen jälkeisillä kartoilla. Ne saattavat siis olla 1800-luvun alkupuolta vanhempien rakenteiden jäännöksiä. Tontilla on siis säilyneenä kiinteää muinaisjäännöstä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Karttapohjat on otettu Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta keväällä 2018. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu keväällä 2018. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

Tutkimusalue rajattu sinisellä

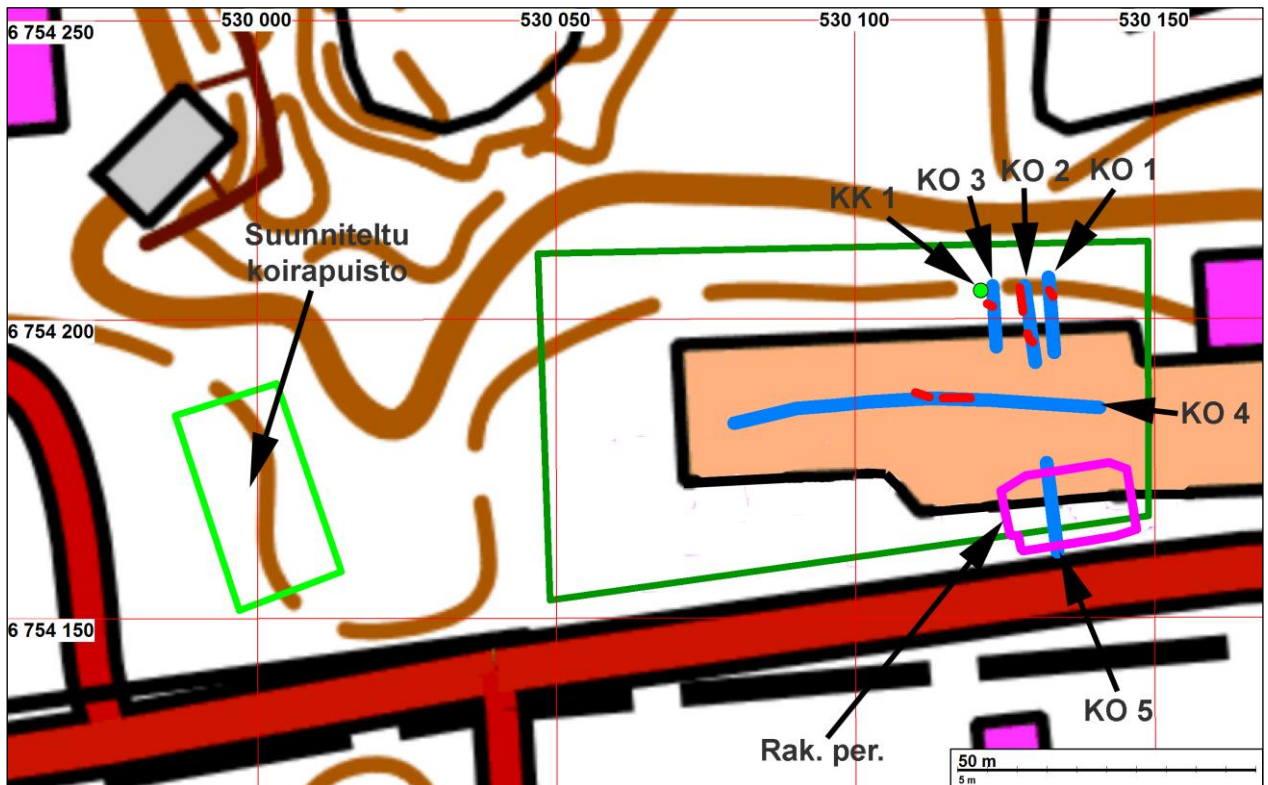
Koetutkimus

Luumäen kunta suunnittelee uutta paloasemarakennusta nykyisen länsipuolelle. Alue on Taave-
tin linnoituksen sisällä ja muinaisjäänösalueella. Museovirasto edellytti, että paikalla tehdään
koetutkimus jolla selvittäisiin onko alueella maanalaista kiinteää muinaisjäänöstä. Luumäen
kunta tilasi kyseisen tutkimuksen Mikroliitti Oy:ltä. Maastotyö tehtiin yhden varsin pitkäksi veny-
neen päivän aikana 3.5.2018. Maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen. Arkisto-
työn ja raportin koostamisen teki Timo Jussila.

Maastotutkimus lopetettiin kun sen tavoite oli saavutettu, eli voitiin todeta alueella olevan maan-
alaisia, säilyneitä rakenteita jotka liittyvät linnoitukseen. Voitiin myös todeta, että paikalla vielä
1980-luvulla sijainneet modernit rakennukset ovat hävittäneet rakennusten kohdilla mahdollisesti
sijainneet vanhemmat rakenteet.

Alueelle kaivettiin kaivinkoneella neljä koejää ja yksi koekuoppa. Lisäksi alueella tehtiin käsi-
kairauksia.

Koeojien ja koekuopan kuvaukset

Koejää Ko1. 13x1.3m, maksimisyvyys 65 cm.

R1 Kiveys. N 6754204,7 E 530132,4. Koeojan pohjoispäässä, sen päädystä noin 1.8 m etäisyy-
dellä, paljastui selvää kiveystä. Koeojassa näkyvillä L-muotoinen kiveys, jota esillä n. 1,5x1.4 m
alalla. Ylimpien kivien pinta 15-30cm maanpinnasta. Paikalla todettiin kiveykseen liittyvä kulttuu-
rikerros, jossa mm. nokea ja tiilenkappaleita suhteellisen paljon. Löytöinä takonauloja, fajanssia,
lasitettua punasavikeramiikkaa, vihreää ikkunalasia, vihreää pullolasia. Rakenteen eteläpuolella
ohutta nokimaakerrosta muutamien metrien matkalla.

Kiveys on todennäköisesti osa rakennuksen perustusta, mahdollisesti nurkan kohdalta.

R2, N 6754203,6 E 530133,1. Kiviä sekoittuneessa maa-aineksessa R1 ja R3 välisellä osalla koejassa.

R3 (N 6754196,3 E 530133,1) Suhteellisen paljon kiviä sekoittuneessa maa-aineksessa. Kivien alta styroksia ja ajettua hiekkaa 60 cm syvyydeltä. Kivet ja sekoittunut kohta sijaitsevat koeojan eteläosassa noin 8 m päässä kiveyksestä R1.

Kivet saattavat olla peräisin tuhoutuneesta (modernin) rakennuksen kiviperustuksesta.

Koeoja Ko2. 13x1.3m, maksimisyvyys 90 cm.

R1 6754201,1 E 530128,0. Kiveys R1. Koeojan pohjoispäässä, sen päädystä noin 2 m etäisyydellä, paljastui selvää tiivistä kiveystä. Koeojassa kiveystä näkyvillä 2.9x1.3 m alalla. Ylimpien kivien pinta 7-32 cm maanpinnasta. Paikalla todettiin tiivis kiveys, jossa suurimmat vaikuttavat olevan reunassa, sekä siihen liittyvää kulttuurikerrosta, mm. nokea ja tiilenkappaleita. Löytöinä takonauloja, fajanssia, vihreää ikkunalasia, osittain maatunutta luuta.

Kiveys on todennäköisesti osa rakennukseen liittyvän kivrakenteesta, mahdollisesti seinän perustuksesta ja/tai uunin tai muun tulisijan perustuksesta.

R2. N6754205,2 E 530127,5. Kiviä sekoittuneessa maakerroksessa koeojan eteläosassa. Ovat samassa linjassa viereisen koeojan Ko1 R3 kanssa. Paikalta löytyi rautarojua ja sininen muoviputken pätkä 80-90 cm syvyydeltä. Samoilta syvyyksiltä tuli esiin löyhää ajettua hiekkaa.

Kyseessä on mahdollisesti osa myllätystä ja tuhoutuneesta rakennuksen kiviperustuksesta. Koeoja Ko3. 9x1.3m, maksimisyvyys 35 cm.

R3. 6754196,1 E 530129,6. Kiveys. Koeojan pohjoispäässä tiivis kivirivi. Keskellä isompia kiviä, sivulla pienempiä. Ylimmät maanpinnasta 10-20cm. Rakenteesta näkyvillä koeojassa 1.1x0.8 m laajuinen ala. Kiveyksen vieressä hiukan nokea ja tiilenkappaleita. Rakenteen länsipuolella maanpinnalla näkyvissä kiviä, jotka samansuuntaisina jatkavat koeojan Ko3 R1 kiveystä. Löytöinä takonaula, vihreää ikkunalasia, fajanssia, lasittamatonta, dreijaamatonta punasavikeramiikan kaltaista keramiikkaa. Koeojan eteläosassa hiukan nokea.

Kiveys on todennäköisesti osa rakennuksen perustusta.

Koekuoppa Kk 1. 110x90x20 cm.

N 6754204,7 E 530121,0. Koekuopassa todettiin yksi isohko kivi. Sen vierestä löytyi takonaula ja punasavikeramiikkaa sekä hiukan tiilenpaloja. Kivi on mahdollisesti osa rakennuksen perustusta.

Koeoja 3, 11 x 1,3 m

R1, N 6754202,1 E 530122,9, mahdollinen pieni kivirakenne.

Koeoja 4. 63 x 1,3 m.

Oja kaivettiin itä-länsi -suuntaisesti 40 - 110 cm:n syvyyteen. Aivan ojan itäisimmässä päässä oli noin 30 cm:n matkalla, noin 30 - 60 cm:n syvyydellä mahdollisesti 1700-luvun kulttuurikerrosta (noensekaista maata, runsaasti tiilimurskaa, ohutta vihreää tasolasia) - kerros jatkuu oletettavasti tästä itään. Suurimmaksi osaksi maa ojassa oli täysin 1900-luvulla rakennettujen, myöhemmin purettujen rakennusten sekoittamaa ja sisälsi 1900-luvun jätettä ja mm. betonilaattojen kappaleita noin metrin syvyyteen.

Ojan keskiosassa oli kuitenkin parinkymmenen metrin matkalla mahdollisesti 1700 - 1800-lukujen kulttuurikerrosta (noensekaista runsaasti tiilimurskaa ja hieman puujätettä sisältävää tummanruskeaa maata, jossa mm. vihreää ohutta tasolasia, takonauvoja, punasavikeramiikkaa, fajanssia ja palamatonta luuta). Tämä kerros sijaitsee noin 40 - 60 cm:n syvyydellä ja on noin 20 cm paksu. Kulttuurikerroksen rikkoo noin 2 metrin levyisellä osalla pohjois-etelä-suuntainen viemärikaivanto. Tästä löytyi 70 cm:n syvyydeltä ehjä styrox-muovi, jolla viemäri on peitetty. Muovi jätettiin paikoilleen eikä syvemmälle kaivettu. Kulttuurikerros jätettiin suurimmaksi osaksi pois-kaivamatta.

Kulttuurikerroksen alue sijaitsee 1900-luvun kartoille merkittyjen rakennusten välissä ja on ollut pihamaata ja ajoväylää, joten kohtaa ei 1900-luvulla rakennettaessa ole kaivettu niin syvään kuin muita kohtia koeojan 4 alueella, joilla kulttuurikerrokset ja mahdolliset rakenteet ovat täysin tuhoutuneet. Kulttuurikerroksen lisäksi ojassa ei todettu muinaisjäännöksiä pidettäviä rakenteita (kiveystä tms.), mutta on hyvin mahdollista että sellaisia on lähiympäristössä säilynyt.

Koeoja 5. 16 x 1,3 m.

Oja kaivettiin pohjois-etelä-suuntaisesti kumparemaisesta nurmikentän poikki. Kumpare on suora-kaiteen muotoinen, tasalakinen, noin 22 x 12 m laajuinen, korkeudeltaan muutama kymmentä cm. Nurmen pinnasta pilkisti sen länsilaidalla pari mahdollista perustuskiveä ja nurmen rikkoutumissa (mm. myyränkoloja) oli runsaasti tiilimurskaa. Lähtöoletuksena oli, että kyseessä on

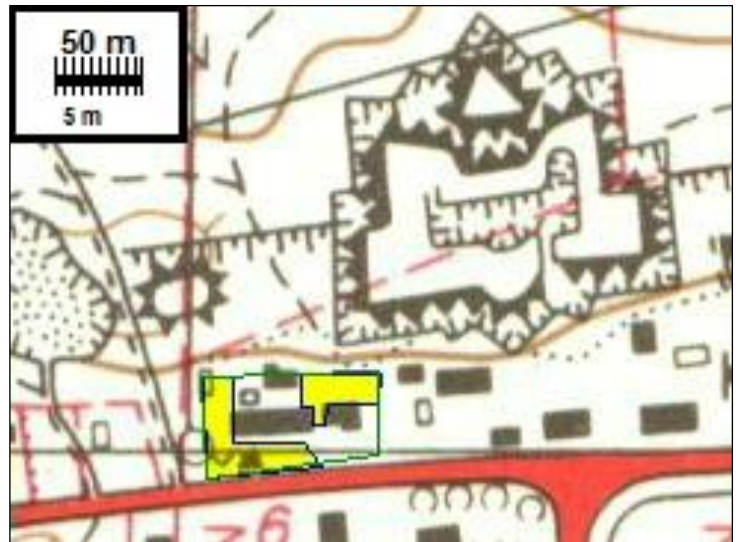
rakennuksenperustus. Koska 1900-luvun kartoille kohdalle ei ole merkitty rakennusta eivätkä paikalla tapaamamme paikkakuntalaiset muistaneet rakennusta paikalla olleen, vaikutti siltä että kyseessä on vanhahko, mahdollisesti linnoituksen aikainen rakennuksenperustus.

Ojan kohdalta poistettiin ainoastaan pintaturve 10-20 cm:n syvyyteen. Turpeen alta paljastui noen ja tiilimurskan sekainen kerros, jossa oli joitakin takonauvoja. kumpareen etelä ja pohjoislaidoilla oli todennäköisiä perustuskiviä. Vaikuttaa siltä, että kyseessä on hyvin säilynyt rakennuksen perustus, mahdollisesti linnoituksen ajalta.

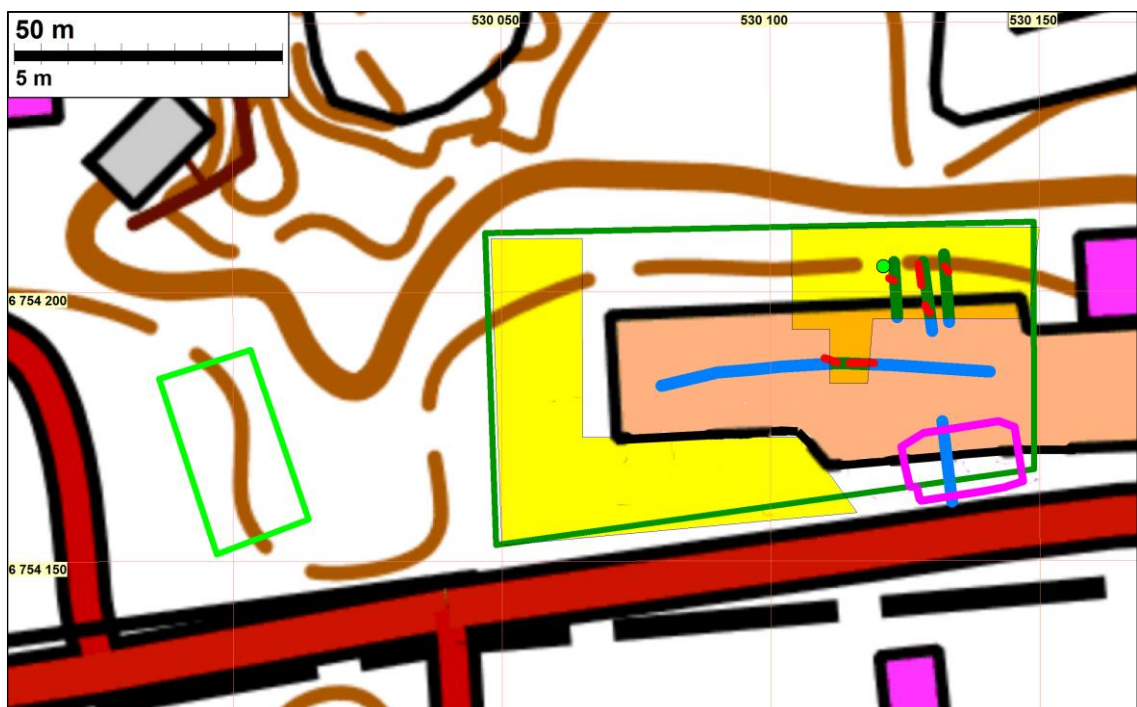
Ehdotus jatkotutkimukseksi

Alueella on maan alaisia rakenteiden jäännöksiä, jotka oletettavasti ovat linnoitukseen liittyviä. Aiemmin alueella sijainneen rivitalon kohta voidaan katsoa arkeologisessa mielessä tuhoutu-neeksi. Rivitalon ulkopuolisella alalla on nyt avatuissa koeojissa kivirakenteita ja on mahdollista, että niitä on myös muualla.

Ehdotamme, että alueelta kuoritaan pintamaa pois alalta, missä ei ole ollut modernia rakennusta. Pintamaa kuorittaisiin arkeologin valvonnassa. Esiin tulevat rakenteet kaivetaan esiin koneellisesti ja esiin kaivaminen viimeistellään käsityönä. Esille kaivetut rakenteet dokumentoidaan ja mitataan (esim. tehdään fotogrammetrisesti 3D mallinnus, ”tavallisin” valokuvin ja piirroksin). Myös löytömaterialia tarkkailtaisiin työn aikana – rakenteet pyritään ainakin karkeasti ajoittamaan eli selvittämään mihin linnoituksen käyttövaiheeseen ne kuuluisivat. Kaivuusvyvyys olisi koetutkimuksen perusteella arvioiden n. 20 - 80 cm.

Ote v. 1970 peruskartasta. Päälle piirretty tutkimusalue ja tarkemmin tutkittavaksi ehdotetut alat.

Edellisen sivun lartan keskiosassa on vihreällä rajattuna suunniteltu uuden paloaseman tontti. Tämän alueen sisälle on keltaisella merkitty alueet, joilla koetutkimuksen sekä vanhan karttamateriaalin avulla tehdyn selvityksen perusteella saattaa olla osittain säilyneitä muinaisjäännöksiä (lähinnä rakennuksenperustuksia ja muita rakenteita linnoituksen perustamisen ja käytön ajalta). Muu osa alueesta on myöhemmän asutuksen vaurioittamaa, eikä sillä voine olla säilyneitä muinaisjäännöksiä. Mahdollisissa jatkotutkimuksissa keltaisella merkityiltä alueilta siis kuorittaisiin kaivinkoneella arkeologin valvonnassa pintamaa pois ja otetaan esiin maanalaiset rakenteet.

Vasemmassa reunassa on suunniteltu uuden koirapuiston paikka merkitty vihreällä. Kohta on linnoituslaitteen ehjänä säilynyttä osaa. Alueella on vanhan karttamateriaalin perusteella sijainnut yksi tai kaksi pientä varistorakennusta linnoituksen käyttöajan jälkeen. Näillä ei ole arkeologista merkitystä – siis ei tutkimus- tai suojeluarvoa. Itse rakenteella kylläkin on. Mikäli koirapuisto päätetään perustaa kyseiseen kohtaan, olisi aitauksen kohdalta, aidan linjojen mukaisesti kuorittava pintamaa pois arkeologin valvonnassa. Toinen mahdollisuus olisi, että kaivetaan auki ainoastaan aitauksen paaluihin liittyvät kohdat (joita joka tapauksessa tulee muutama kymmentä).

Museoviraston kanssa olisi neuvoteltava siitä, tuleeko aitarakenteiden kohdalla mahdollisesti löytyvät muinaisjäännökset (= rakenteet) kaivaa arkeologisin menetelmin pohjaan – siis poistaa jäänteet arkeologisesti dokumentoiden – vai riittääkö että rakenteet dokumentoidaan ja poistetaan ainoastaan aitaukseen liittyvän paalutuksen syvyydelle asti.

22.5.2018

Timo Jussila, Hannu Poutiainen, Timo Sepänmaa

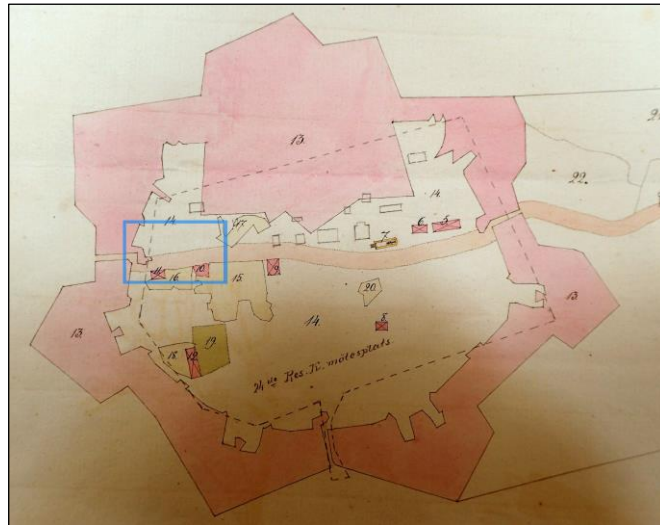

Tutkimusalueita sen itälaidalta länteen ja länsilaidalta itään

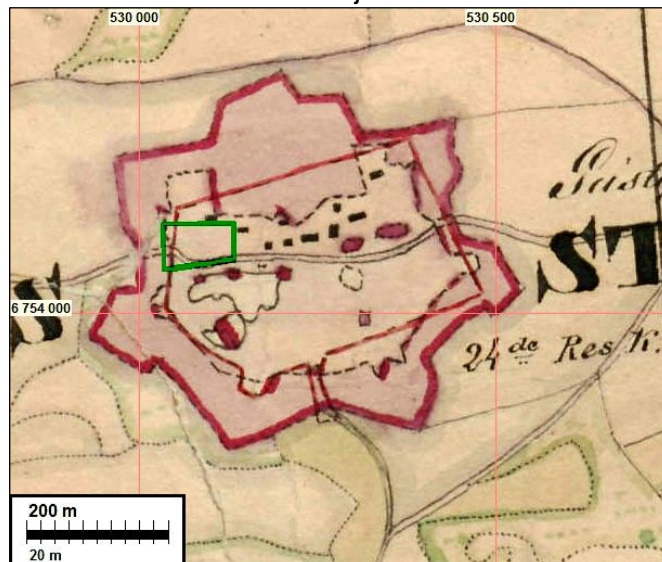
Lähteet

- Gahmberg, J 1832: Karta öfver Davidstads enstaka Hemmans No 1 i Martila bys ägor uti Luumäki socken Lappvesi Härad och Wiborgs Län.
- Hacstedt, G,H 1882: Karta öfver 24de reserv kompaniet förslagen mötesplats med dertill hörande byggnads planer, exercisfält och målskjutninga-bana, belägen å landthandlanden Mats Lensu, borgaren Anders Linsen och bonden Emanuel Wenäläinen tillhöriga andelar af hemmanet no 1 Marttila by af Luumäki socken Lappvesi Härad och Wiborgs Län.
- Peruskartat 3131 11, 1970, 1986. Maanmittauslaitos
- Pitäjänskartta, Luumäki, 1846, jälkeinpäin nimetty lehti 3131 11.
- Senaatinkartta, vuoden 1894 mittaus. Rivi XIV. Lehti 45. Maanmittauslaitos.
- Topografinen kartta 3131 11, 1945 (mittaus 1944). Maanmittauslaitos

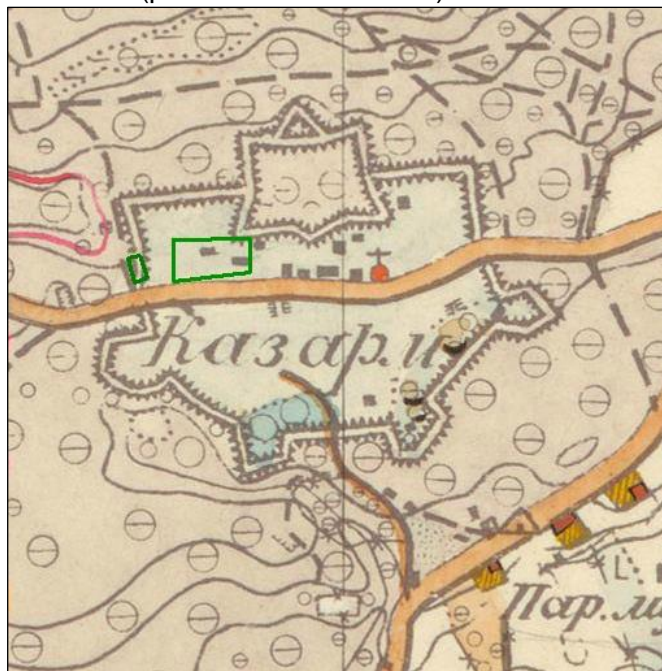
Vanhoja karttoja

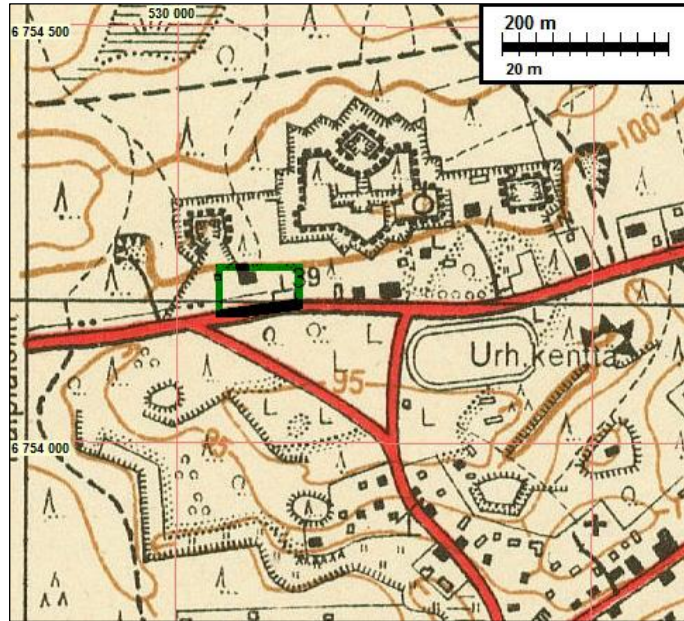
Ote kartasta v. 1832. Tutkimusalueen sijainti osoitettu sinisellä suorakaiteella.

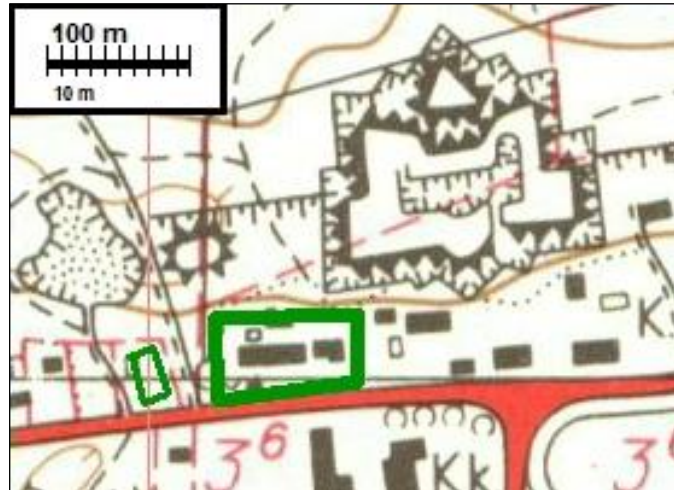
Ote pitäjänkartasta v. 1846 (perustunee edelliseen). Alla ote Senaatinkartasta v. 1894.

Ote topografisesta kartasta v. 1945

Ote peruskartasta v. 1970. Vuoden 1986 peruskartalla tilanne on sama.
Tutkimusalue on piirretty päälle vihreällä